

K osobnosti

Eduard Haken

***22.3.1910 - †12.1.1996,**

Eduard Haken (22. března 1910, Šklín, Volyň – 12. ledna 1996, Praha) byl významný český operní pěvec-basista, od roku 1941 dlouholetý člen opery Národního divadla v Praze, manžel herečky Marie Glázrové.

Eduard Haken se narodil 22. března 1910 ve Šklíně na Volyni. Nejdříve odmaturoval v roce 1928 na ukrajinském gymnáziu v Lucku a pak v letech 1929–1932 navštěvoval medicínu na pražské Univerzitě Karlově. Už během studií se věnoval zpěvu při školních představeních a večírcích, ve sborech v Praze a při hudebních vložkách v biografech. Své pěvecké umění zdokonaloval soukromě u D. Levytského (1930–1937) a role u Bedřicha Plaškeho, později u A. Granforteho čtyři měsíce v Itálii (1957) a poté v Praze. Díky Václavu Talichovi se stal sustentantem opery Národního divadla v Praze (1936–1938).

Po krátkém angažmá v olomoucké opeře (1938–1941) se po zbytek své aktivní pěvecká dráhy stal předním členem operního souboru Národního divadla v Praze (1. srpen 1941 – 31. červenec 1991), kde už hostoval 23. února 1941. Po celou svoji kariéru pořádal četné koncerty a zájezdy po různých koutech Československa a v zahraničí (Polsko, východní Německo, Maďarsko, Sovětský svaz či Jugoslávie).

Eduard Haken byl operním zpěvákem s výrazným černým kovovým basem. Dokázal se přes hluboký hlas dostat až do naříkavého groteskního tónu, který mu zpočátku zaručoval převážně komické úlohy. Devízou byla jeho vysoká štíhlá postava, úzký usměvavý obličej, asketický zjev, strnulý a nepohnutý jevištní projev, psychologické herectví a zejména mohutný i barevný hlas mu záhy zajistil titulní úlohy, popularitu u posluchačů i diváků a na dlouhá léta postavení prvního basisty opery Národního divadla.

S fyzickými a hereckými vlastnostmi pečlivě obohacoval jak epizodky, tak titulní a hlavní operní party. Z těch si uvedme hlavně: dohazovače Kecala (Prodaná nevěsta), vodníka (Rusalka), Mefistofela (Faust a Markétka), Mumlala (Dvě vdovy), Filipa (Jakobín), Janka (V studni), Basilia (Lazebník sevillský), Dalanda (Bludný Holanďan), Abula Hassana (Bagdadský lazebník), otce Palouckého (Hubička), Kmeta (Braniboři v Čechách), Pimena (Boris Godunov), Beneše (Dalibor), Ivana (Ivan Susanin), Hilseho (Tkalci), krále Svätopluka (Svätopluk), Vávru (Maryša), Končaka (Kníže Igor), Gremina (Evžen Oněgin), Rocca (Fidelio), Dona Quichotta (Don Quichotte), hraběte ze Šternberka Václava (Psohlavci), rychtáře (Její pastorkyňa), Bonifáce (Tajemství), otce (Romeo, Julie a tma) aj.

Bohužel film využíval herectví a zpěv Eduarda Hakena pouze minimálně a ještě až v pokročilém věku. Pod režijním vedením Karla Steklého se představil jako opat, kterého šlechtic Petr Vok z Rožmberka (Martin Růžek) uspí speciálním práškem v komedii Pan Vok odchází (1979), která

je pokračováním komedie Svatby pana Voka (1970) s Milošem Kopeckým v titulní úloze. O rok později byl operním pěvcem v hudebním filmu Vladimíra Síse Blues pro EFB (1980), připomínající hudebního skladatele a režiséra Emila Františka Buriana. Více hereckých možností už od filmových činovníků a pracovníků Eduard Haken nikdy nezískal.

Výrazně jako zpěvák spolupracoval s rozhlasem (V Třeboni na hrázi... 1954, Don Giovanni 1956, Prodaná nevěsta 1959, Jak jsem prošvih premiéru 1969 apod.) a s televizí (Rusalka z roku 1960, Antigona, Fidelio, Rusalka z 1975 nebo Psohlavci). Objevil se i jako dobrý pěvec v Mozartově (Eduard Cupák) opeře Don Giovanni ve Filipově seriálu F. L. Věk (1971). Nahrál řadu gramofonových desek (např. To bylo poslední představení, Rusalka, Prodaná nevěsta, Car a tesař). Režisérka Věra Chytilová o něm připravila portrét do TV cyklu Genus (1995). Jeho věrnou a obětavou manželkou byla herečka a kolegyně z Národního divadla Marie Glázrová (1911–2000), s níž měl dceru Marii.

Za své umění získal Státní cenu (1953), titul zasloužilého (1958) a také národního umělce (1964), Zasloužilého člena Národního divadla (1975), Cenu Senior Prix (1993), čestné občanství města Česká Třebová (1995) i dalších a Cenu Thálie jako Zvláštní cenu Kolegia (1995) in memoriam Za své morální zásady a politické názory byl během normalizace omezován v tvůrčí činnosti. Až do smrti si udržoval životní elán a aktivně se účastnil hudebního a veřejného života. Eduard Haken zemřel náhle 12. ledna 1996 v Praze ve věku nedožitých osmdesáti šesti let. Je se svojí ženou (která ho už v zapomenutí přežila o čtyři roky) pochován na Vyšehradském hřbitově.